

CRÍTiques

L'actitud d'Aquil·les a *La Iliada* serveix a Raül Garrigasait d'exemple literari per abordar el pecat de la ira.

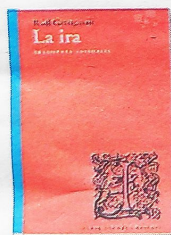
LLIBRES

Pecats i estats

Xavier Dilla

Es els últims tres llibrets de la sèrie *Pecats capitals*, publicats poc abans del confinament, reprenen aquesta doctrina catòlica com a referent per a una reflexió moral laica, amb una perspectiva àmplia que tant es remunta a l'encara lluminosa antiguitat clàssica com remet a fets i trets socials d'ara mateix, com ara els tuits de Donald Trump.

Afirma amb raó la periodista i escriptora Anna Punsoda (Concabella, 1985) que "la luxúria no és un pecat sinó un luxe en què només han pogut caure els homes durant molts segles". Per això està bé que sigui una dona qui l'abordi. Més que fer un recorregut històric d'opressions, vio-

LA LUXÚRIA /
LA SUPÈRBIA /
LA IRA

Anna Punsoda /
Jordi Graupera /
Raül Garrigasait
Fragmenta Editorial
78 / 86 / 70 pàgines
9,90 euros c. u.

lències o sotmetiments, Punsoda prefereix centrar-se en "el desig del subjecte modern", és a dir, "el desig d'homes i dones", en peu d'igualtat o, almenys, en igualtat de drets. Defuig així el tòpic de la luxúria masculina depredadora però víctima de la luxúria incitant de la femella diabòlica, i reclama poder viure "amb tanta dignitat com sigui possible" l'experiència del desig, una escaleta de la personalitat esquivia a la racionalitat.

Partint d'una anècdota real i de dos personatges literaris (Jane Eyre i Aloma), Punsoda mostra una genealogia del desig que oscil·la entre l'amor-passió, encunyat als relats medievals de Tristany i Isolda, i l'automatisme llibertí del Marquès de Sade. Atenta al pes de les repressions culturals, religioses i polítiques, sosté que la luxúria no és tan espontània com sembla, perquè mancances i limitacions prèvies determinen els actes en què intervé. Punsoda acaba amb una honesta i valenta reivindicació del poder subversiu

del desig que no ignora els riscos i les indefensions vinculats a les situacions de poder i domini en què té lloc.

Trobem pinzellades personals en la majoria de títols de la sèrie —al capdavant, no té voluntat acadèmica tot i l'exigència intel·lectual—, però a *La supèrbia*, sobretot al principi, el periodista, filòsof i polític Jordi Graupera (Barcelona, 1981) frega l'exhibicionisme. Segui per autoconsciència mediàtica, sigui per gauges de fer del vici virtut, es llança a parlar de la supèrbia en primera persona, i fa una mica d'angúnia. Però aquesta estratègia dona pas al tema veritablement central: el paper de l'estat en les nostres vides, com ens vol controlar, com ens hi podem enfrontar. Partint de Hobbes i passant per Balmes, Graupera, liberal a l'americana a ultrança, reflexiona sobre supèrbia i sobirania, busca les pessigolles al terme mitjà aristotèlic i acaba parlant del que li interessa: d'espanyols i catalans com a termes oposats, com a amos i

esclaus. Que situï l'origen del catalanisme en el Compromís de Casp, que magnifiqui l'independentisme al segle XIX o que parli de "pobresa d'esperit" generalitzada a la Catalunya de la postguerra, no sé si encaixa amb ser superb o amb algun altre adjectiu menys falaguer. En tot cas, abunden les frases llampants al servei d'una causa política en què la supèrbia no fa nosa.

El primer paràgraf de la darrera entrega, *La ira*, és potser el passatge de més volada literària de la sèrie. El filòleg i escriptor Raül Garrigasait (Solsona, 1979) hi descriu vivament l'efecte físic de la ira, aquest "alçament de totes les nostres potencialitats físiques i morals". Es fàcil reconèixer-s'hi, i obre la porta a repensar un pecat que, en aparença, sembla acumular la màxima negativitat. Una atenta lectura del conflicte d'Aquil·les a *La Iliada* ens endinsa en la doble faç de la ira: d'una banda, paralizadora, reconcentrada, continguda; de l'altra, desfermada i destructora, violenta. Garrigasait recorre també a l'estoïcisme de Sèneca, a l'*Orestea* d'Èsquil i a Aristòtil (un cop més el seu "terme mitjà", recurrent a la sèrie, però aquí més a prop de la visió d'Oriol Ponsatí-Murlà a *L'avarícia* —no l'entenien com un eficient punt fix sinó relatiu— que de la de Graupera) i remarca com perduren els conceptes grecoromans tant en la moral cristiana com en l'autoajuda de la nostra societat laica.

La lectura política també hi és, però sense la simplificació de Graupera, més en la línia de Punsoda quan mostrava el context que ofegava el llibertinatge en la literatura catalana del XX. Garrigasait enfoca l'ambivalència de la ira: abús del poderós, però també arma —tan perillosa com eficaç— per defensar la justícia contra aquest abús. L'últim capítol, *La ira amiga*, defensa la "domesticació" social de la ira per aprofitar-ne els valors alliberadors. Un bon final per a una sèrie d'assaigs recomanable.